

Utredningen om en kommunallag för framtiden

Johan Höök
särskild utredare
www.sou.gov.se

En totalöversyn av kommunallagen

- **Parlamentarisk referensgrupp**
- **Expertgrupp och referensgrupp för organisationer och näringsliv**
- **Utredningen ska bedrivas utåtriktat**
- **Slutbetänkande: mars 2015**
- **delbetänkande lämnat 28 juni 2013**

Ledamöter i expertgrupp

- **Experter från regeringskansliet, myndigheter, SKL, akademiska världen och praktiker.**

Ledamöter i parlamentariska referensgruppen

- Gustav Nilsson (m)
- Eva Thalén Finné (m)
- Pernilla Wikström Pehrson (fp)
- Eva Nypelius (c)
- Anders Sellström (kd)
- Thoralf Alfsson (sd)
- Jörgen Hellman (s)
- Lena Micko (s)
- Carina Adolfsson Elgestam (s)
- Mats Einarsson (v)
- Joakim Larsson (mp)

Referensgrupp för organisationer

- **Näringslivsorganisationer**
- **Fackliga organisationer**
- **Brukarorganisationer**
- **Branschföreningar**

Fyra stora områden

- **Kontroll och insyn hos privata utförare**
- **De anställdas roll**
- **Laglighetsprövning**
- **EU:s påverkan**

Privata utförare – kontroll och insyn (SOU 2013:53)

Fyra områden i delbetänkandet

- **Kontroll och insyn i privata utförare**
- **Information till brukarna**
- **Gränsdragningen mellan kommunen och tillsynsmyndigheternas ansvar**
- **Utvärdering av den fria kommunala nämndorganisationen**

Privata utförare

- Allt vanligare med privata utförare
- LOU och LOV
- Fristående skolor

Det kommunala huvudmannskapet

- **3 kap. 19 § KL, fullmäktige ska ”tillförsäkra sig en möjlighet” att följa upp**
- **6 kap. 7 § KL nämnderna ska följa upp även privata utförare**
- **Brister i praktiken i dag.**

Utredningen: tydliggör det kommunala huvudmannskapet

- Begreppet ”huvudman”
- Speciallagstiftning och kommunallag
- Ska besluta om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet
- Större krav på obligatorisk verksamhet
- Ett program ska tas fram med mål och riktlinjer i varje kommun och landsting

Programmets innehåll

- **Lokal frihet**
- **formulera mål, t.ex. miljö, jämställdhet, ägarkrav**
- **riktlinjer t.ex. LOV eller LOU**
- **hur uppföljningens ska ske**
- **programmet ska omprövas varje mandatperiod**

Insyn och information

- **Medborgerlig insyn**
- **3 kap. 19a § kommunallagen**
- **”beakta intresset” av att allmänheten får information**
- **11% av kommunernas fullmäktige antagit riktlinjer om insyn**

Insyn och EU-rätten

- **Krav i upphandling förenlig med LOU**
- **krav på ägare respektive kontrakt föremålet**
- **Uppfylla det EU-rättsliga proportionalitetskravet**

Stärkt krav på insyn

- **Stärkt krav på att kommuner och landsting ska begära insyn hos privata utförare**
- **Tas in i avtalet och den enskilde får begära info från kommunen**

Vad ska insynen avse?

- Beroende på den enskilda fallet
- Personalens kompetens och utbildning
- Brukarenkäter
- Inte företagshemligheter eller sekretess
- Inte möjligt med ”öppna böcker”

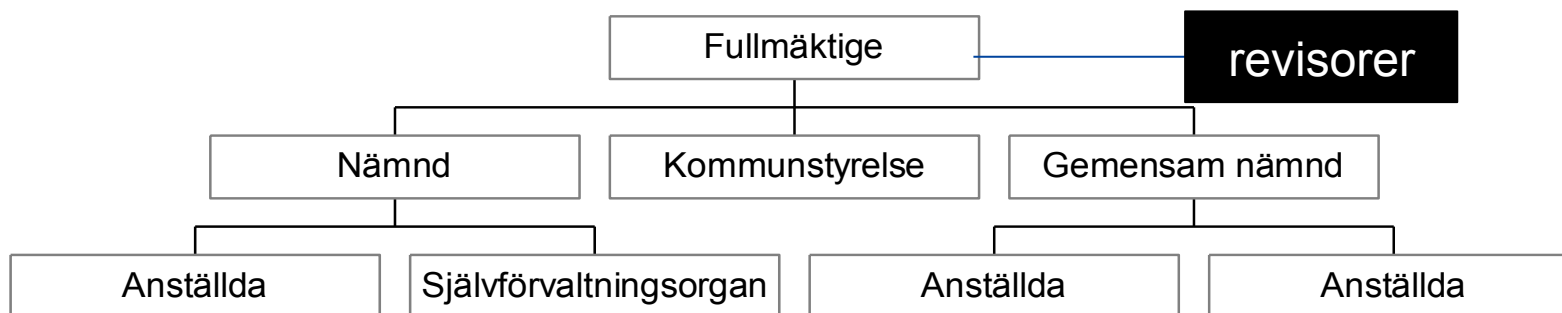
Brukarinformation idag

- **Brukare den som berörs**
- **Aktiv information till skillnad från insynsregel**
- **LOV skyldighet att informera**
- **HSL informera om möjligheten att välja**
- **Skollagen informera om förskola och fritidshem dock inte grundskola**

Mer enhetlig och heltäckande brukarinformationsskyldighet

- En enhetlig bestämmelse i KL
- I alla val där endast en utförare kan väljas
- Saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig
- Information om fristående skolor på grund- och gymnasienivå samt särskolor

Utvärdering av den fria nämndorganisationen

Kommunalförbund

Kommunala företag

Olika kommunala nämndorganisationer

- **Traditionell facknämndorganisation**
- **Kommundelsnämnder**
- **Beställar-utförarorganisation**
- **Liten nämndorganisation**

Slutsatser

- **Finns sekretessproblem**
- **Minskning av antalet förtroendevalda**
- **Nöjda med sin organisation**
- **BUM behöver regleras**
- **KS roll kan behöva förtydligas**

Det fortsatta arbetet

- De anställdas roll
- EU:s roll
- Laglighetsprövning
- Lagteknisk översyn

Centrala värden för en ny kommunallag

- **Demokrati**
- **Rättsäkerhet**
- **Effektivitet**
- **Professionalitet**

Kommuner och landstings roller

- **Ansvar för centrala välfärdstjänster**
- **Myndighetsutövning**
- **Samhällsbyggare**
- **Arbetsgivare**
- **Upphandlare**
- **Demokratisk arena**

Vad reglerar kommunallagen idag?

- demokratisk arena
- delvis samhällsbygggarrollen
- ganska lite om övriga roller

De anställda

- **Kommunallagen har en mycket begränsad reglering av de anställda**
- **Viss valbarhetsregler (kommundirektörer är inte valbara, 4 kap. 6 § KL)**
- **Beslutar i de ärenden som delegeras till dem**
- **lämna upplysningar till fullmäktige, 5 kap. 22 § KL**

Kommundirektörer i Norden

- **Kommundirektören i Finland leder kommunens förvaltning, ekonomi samt verksamhet**
- **Norge administrationschef som leder förvaltningen och ansvaret för beredda beslut**
- **Danmark ingen reglering däremot borgmästare**

Tydliggöra anställdas roll

- **Ansvar**et för sakligt och opartiskt underlag?
- **Bredda definitionen** av verkställighetsfrågor?
- **Tydligare reglering** av direktören?

Reglera ordföranderollen?

- Leder sammanträden
- Rättspraxis större ansvar för ordföranden
- Tydliggöra rollen i lag eller lokal instruktion?

Laglighetsprövning

- rätt att överklaga bara besluts laglighet
- endast kommunmedlemmar har rätt att överklaga
- beslut ska anslås på den kommunala anslagstavlan
- överklagat beslut ska rättas i den utsträckning det är möjligt

Förändrad laglighetsprövning?

- Ändra prövningsgrunderna?
- Ändra vem som får överklaga?
- Verkställa beslut som ännu inte trätt i kraft?
- Sanktioner?
- Elektroniska anslagstavlor?

EU och kommunallagen

- **Se över kommunallagen allmänt från ett EU perspektiv**
- **Särskilt analysera frågor om tjänster i allmänhetens intresse**

Tack för visat intresse!

- Frågor, kommentarer?

